S₽

אתחנן Vaetchanan

Deuteronomy 3:23-7:11

3

- בּעָת הַהְוֹא לַאמֹר: 23 I pleaded with הוהי at that time, saying,
- אדני יהוה אתה החלות להראות אתיעבדר אתינדלך ואתיידך הַחַזָקה אַשַר מִי־אֵל בַּשַּׁמִים וּבַאַרֵץ אַשַר־יִעשַה כִמַעשִיך וכגבורתך:
- בעבר הַיִּרְהָן הְהָר הְטֵוֹב אֲשֵׁרְ בְּעָבֶר הַיִּרְאָן הְהָר הְטֵוֹב 25 Let me, I pray, cross over and see the good land הזֶה והַלְּבָנוְ:
 - רבילך אַל־תּוֹסֶף דַּבַּר אַלַי עוד בַּדַּבַר הַזָה:
- 27 עַלָּה וּ רַאשׁ הַפַּסְגָּה וְשָׂא עֵינֶיךָ יָמָה וְצַפְּנָה וְתִימֶנָה וּמִזְרָחָה וּרְאָה בעיניך כִּי־לָא תַעַבֹר אֵת־הַיַּרְהַן הַזֵּה:
 - והוא ינחיל אותם את־האבץ אשר תראה:

4

- 1 ועתה ישראל שמע אל־הַחַקִּים וְאֵל־הַמַשׁפַּטִים אַשַר אַנֹכֵי מַלְמַד אתכם לעשות למען תחיו ובאתם וירשתם את־האכץ אשר יהוה אֱלֹהָי אֲבֹתִיכֶם נֹתָן לָכֶם:
 - 2 לא תספו על־הדבר אשר אנכי מצוה אתכם ולא תגרעו ממנו לשמר את־מצות יהוה אַלְהִיכֶם אַשר אַנֹכִי מצוָה אַתכָם:
- עיניכם הַרֹאוֹת אָת אֲשֶׁר־עְשָׂה יְהוֹה בִּבְעָל פַעֲוֹר כִּי כָל־הָאִישׁ אֲשֶׂר 3 הַלַךְּ אַחֲרֶי בַעַל־פְעוֹר הִשֹּמִידֵוֹ יְהֹוָה אֱלֹהֶיךָ מִקּרְבֶּךָ:
 - 4 ואָתֵם הַדְּבַלִים בִּיהוָה אֱלֹהֵיכָם חַיֵּים כַּלְּכֵם הַיִּוֹם:
 - 5 רָאָה ו לִמַדְתִי אָתְכֶּם חַקִים וּמִשׂפָּטִים כָּאֲשֵׁר צוְנִי יְהוֹה אֱלֹהִי לַעשוֹת כַּן בַּקרֵב הָאָרֵץ אֲשֵׁר אַתָם בַּאַים שַׁמַה לִרְשִׁתְה:

- "O Lord הוהי, You who let Your servant see the first works of Your greatness and Your mighty hand, You whose powerful deeds no god in heaven or on earth can equal!
- on the other side of the Jordan, that good hill country, and the Lebanon."
- was wrathful with me on your account and הוהי שמע אַלִי וַיִּאמֶר יְהוֹה בִּי לְמַעָנְבֶּם וְלָא שַׁמַע אַלִי וַיִּאמֶר יְהוֹה אֵלִי would not listen to me. הוהי said to me, "Enough! Never speak to Me of this matter again!
 - Go up to the summit of Pisgah and gaze about, to the west, the north, the south, and the east. Look at it well, for you shall not go across yonder
- 28 Give Joshua his instructions, and imbue him with נצו אַת־יָהוֹשׁע וְחַזַּקְהוּ וַאָמַצְהוּ כִּי־הוּא יַעֲבֹר לְפַנֶּי הַעְם הַּוֹּה strength and courage, for he shall go across at the head of this people, and he shall allot to them the land that you may only see."
 - 29 Meanwhile we stayed on in the valley near Beth-peor.
 - And now, O Israel, give heed to the laws and rules that I am instructing you to observe, so that you may live to enter and occupy the land that הוהי, the God of your fathers, is giving you.
 - You shall not add anything to what I command you or take anything away from it, but keep the commandments of your God הוהי that I enjoin upon you.
 - You saw with your own eyes what הוהי did in the matter of Baal-peor, that your God הוהי wiped out from among you every person who followed Baal-peor;
 - while you, who held fast to your God הוהי, are all alive today.
 - See, I have imparted to you laws and rules, as my God הוהי has commanded me, for you to abide by in the land that you are about to enter and occupy.

- commanded us to observe all these laws, הוהי commanded us to observe all these laws, לטוב לנו כל הימים לחיתנו כהיום הזה:
 - to revere our God הוהי, for our lasting good and for our survival, as is now the case. 25 וצַדַקה תָהַיֶּה־לָנוּ כִּי־נִשְמֹר לָעשׁוֹת אַת־כַּל־הַמַצְוָה הַזֹּאת לְפַנֵי It will be therefore to our merit before our God
 - to observe faithfully this whole Instruction, יהוה אַלהינו כאַשר צונו: as [God] has commanded us."

- כִּי יִבִיאַלָ יִהֹנָה אֵלהֵיךָ אֵל־הָאָרֶץ אֲשֵׂר־אַתָּה בָא־שַׂמַה לִּרְשִׁתָּה וַנָשַל גַּוֹיִם־רַבַּים ו מִפַנַידָ הַחִתיּ וָהַגַּרְגַשִּׁי וִהָאֵמֹרִי וִהַכַּנַעַנִי והפרזי והחוי והיבוסי שבעה גוים רבים ועצומים ממך:
- 2 וּנְתַנֶّם יְהֹוָה אֱלֹהֶיךָ לְפַנֶיךָ וְהִכִּיתַם הַחֲרָם תַחֲרִים אֹתָם לֹא־תִכְרְת להם ברית ולא תחנם:
 - 3 ולָא תתחתון בַּם בַּתַּךָ לֹא־תַתוּן לְבַנוֹ וֹבַתוּ לֹא־תַקּח לְבַנַרָ:
- כִי־יָסִיר אַת־בַּנָךָ מֵאַחֲלִי וִעְבַדִּוּ אֱלֹהֵים אַחַרָים וְחַרָה אַף־יִהֹוָהֹ בַּלֶם וַהְשִּׁמִידְרָ מַהַר:
 - כִי־אָם־כָּה תַעֲשׁוֹּ לָהֶם מַזָבָּחֹתֵיהֶם תַּתֹצוּ וּמַצְבֹתָם תַּשַּבַּרוּ וַאַשֵירַהַם תִנַדֵּעוּן וּפַסִילֵיהַם תִשַּׁרְפָּוּן בַּאֲשׁ:
- 6 כִּי עָם קדושׁ אַתְּה לִיהוֹה אֱלֹהַיִךְ בַּךְּ בַּחָר ו יְהוֹה אֱלֹהֶיךָ לִהְיִוֹת לוֹ לעם סִגַלָּה מִכֹּל הָעָמִים אֲשֵׂר עָל־פְנֶי הָאֲדָמָה:
 - לָא מַרָבַכֶּם מַכָּל־הַעָמִים חַשָּק יְהוֹה בַּכֶם וַיִּבַחַר בַּכֶם כִּי־אַתַם הַמִעָט מִכָּל־הַעָמִים:
- כּי מַאָהַבַּת יְהֹוָה אֶתְכֶּם וּמִשַּמְרְוֹ אֶת־הַשַּׁבַעָה אֲשַׂר נִשְבַעׁ לָאֲבָתִיכֶּם הוֹצִיא יְהוָה אֶתְכֶם בִּיֶד חֲזָקָה וַיִּפְּדְּךָ מִבְּית עֲבַדִּים מִיָד פרעה מלד מצרים:
- ויָדַעַתְּ כִּי־יִהֹוָה אֱלֹהֵיךָ הָוּא הָאֱלֹהַים הָאֲלֹ הַנַּאֲלֵן שֹׁמֵר הַבְּרַית והַתַּסֶד לִאֹהַבֵּיו וּלִשֹּמְרֵי מִצְוֹתַוּ לִאַלֶּף הָוֹר:
- 10 but who instantly requites with destruction those זמשלם לשנאָיו אַל־פּנָיו לְהַאָבִידָן לְא יְאָחֵוֹ לְשִׂנָאוֹ אַל־פּנָיו ישלם לו:

- When your God הוהי brings you to the land that you are about to enter and possess, and [God] dislodges many nations before you—the Hittites, Girgashites, Amorites, Canaanites, Perizzites, Hivites, and Jebusites, seven nations much larger than you—
- and your God הוהי delivers them to you and you defeat them, you must doom them to destruction: grant them no terms and give them no quarter.
- You shall not intermarry with them; do not give your daughters to their sons or take their daughters for your sons.
- For they will turn your children away from Me to worship other gods, and הוהי's anger will blaze forth against you, promptly wiping you out.
- Instead, this is what you shall do to them: you shall tear down their altars, smash their pillars, cut down their sacred posts, and consign their images to the fire.
- For you are a people consecrated to your God הוהי: of all the peoples on earth your God הוהי chose you to be God's treasured people.
- It is not because you are the most numerous of peoples that הוהי grew attached to you and chose you—indeed, you are the smallest of peoples;
- but it was because הוהי favored you and kept the oath made to your fathers that הוהי freed you with a mighty hand and rescued you from the house of bondage, from the power of Pharaoh king of Egypt.
- Know, therefore, that only your God הוהי is God, the steadfast God who keeps the divine covenant faithfully to the thousandth generation of those who love [God] and keep the divine commandments,
- who reject [God]-never slow with those who reject, but requiting them instantly.

that great nation is a wise and discerning on hearing of all these laws will say, "Surely, your wisdom and discernment to other peoples, who Observe them faithfully, for that will be proof of

close at hand as is our God Titi whenever we call? For what great nation is there that has a god so

as all this Teaching that I set before you this

And make them known to your children and to your do not fade from your mind as long as you live. that you saw with your own eyes and so that they scrupulously, so that you do not forget the things

on earth, and may so teach their children." they may learn to revere Me as long as they live that I may let them hear My words, in order that when 7777 said to me, "Gather the people to Me toreb, אללגֶיל בְּחִרֵב בָּאֲמֹר יִהֹוָה אַלי The day you stood before your God אלם אֲשֶׂר עָמַרְהָּ לִפְּנָי יְהוֹה אֱלֹגֶילְ בְּחִרֵב בָּאֲמֹר יְהֹוָה אֵלִי

the very skies, dark with densest clouds. mountain. The mountain was ablaze with flames to

inscribing them on two tablets of stone. commanded to observe, the Ten Commandments, ואָר קֹבֶּה אָתִיבֶּל לְעֲשׁוֹת אֲשֶׂרָת וַהְּבְּרָרִים (God] declared to you the covenant that you were ניצַר לֶבֶם אָת־בִּרִילוֹ אֲשֶׂרָ צִּוָּה אֶתְבָבֹל לֶעֲשׁוֹת אֲשֶׂרָת וַהְּבְּרָרִים

that you are about to cross into and occupy. you laws and rules for you to observe in the land to impart to impart to impart to impart to the same time commanded me to impart to to impart to impart to impart to

you at Horeb out of the fire—

precisely, "a male or a female.") form of a man or a woman, (a man or a woman More sculptured image in any likeness whatever: the

winged bird that flies in the sky,

און און פאלירבקיים לארוא און אוו itse torm of anything that creeps on the ground, או הַבְלִּיח בְּלִידְנָה אֲשֶׂרִבְּמִיִם מִהְחַוֹח לִאָרֶץ: אַ יוּהְבָּלִים מִהְחַוֹח אוני si the waters below

ְּיִמְּׁלֵאָוּ אַת כֹּלְ-תַּעַעַלִּיִם תַּאְלֶּע וֹאַלֶּעָוּ נִלְ אַם-תַכָּם וֹלָּכְוּוֹ תַּלָּוִ, תַּלָּעִתָּ וּמִּסְׁלִנִינִם וֹאַמִּינִים כֹּי הוֹא חַכִּסִּעִּכִם וּבַינִּעִלָם לָאַינִי הַעָּמַיִם אָמָּר

בֹּג בֹג-דִנִג דִּבְנַבְ אֹמִּבְּבַלְנִ אֵבְנַנְים בֹּנִבְיָם אֹבְגוּ כֹּגִּעִוֹּם אֵבְנִנְ דַּבְּבַנְנִים אַבְנִנְי אַבְנַנְיַנְיּ

אַמֶּר אַנכִי נתָן לִפְנִיכֶם הַיִּוֹם:

מֿגנגנ ופּגפּעונוּ מַלְבַּבֹּג כִּלְ יִמֹג עַזֶּגנ וִשְנָבַמִּשָּׁם לְבַנגנו וֹלְבַבָּג אור.יַבַלבַיָּרִם אַמּרָבַלַיָּרָם אַמּבָּן בַּמְעָב נַפַּלַם בָּלַע בָּלַבְּעָם בְּלַבְּיַבָּם בָּאַרָּ בַּלַא

כּלְ-עַיִּמִיםְ אֶׁמַּוֶּר עִם עַיִּיִםְ אַלְ-עַאָּבַלְעַ וֹאֶעַ-בִּלְנִּינִים יִלְמַבִּוּוּ: עַלעגר, אַע-עַלָּם וֹאַתִּעֹלֵם אַע-עַלָּגָ, אַמַר יַלְעָלָהָוּן לְיִרְאַנִי אָעָיִ

للَيْمَاكُ مُثَا لَمُنْظَحَ: T You came forward and stood at the foot of the foot of the

אַינְכֶם רֹאַים זוּלָתָי קוֹל: אינקבר יהוָה אַלִּיכָם מתָוֹךְ הַאֲשׁ קְּוֹל דְּבָרִיםׁ אַתָּם שֹׁמִלִּים וּתִמּנָה במון (בְּבָרִי מְשָׁ אַמָּם בּמִלְיִם וּתְמִינָה במון אַמְינָם בּמִלְים וּתְמִינָה במון (בְּבָרִי מִשְׁ מִחְ הַשְׁמִּשְׁ מִחְ הַשְׁמִּשְׁ מִחְ הַשְׁמִּשְׁ מון sound of words but perceived no shape—nothing but

נגלעלם מגַ מלג צְעונע אַלגים:

אַעָּם בּאַמֹּג אַתַּג אַנִּים אַבְינֹגם חַּמִּע לְנִחִּנִּינ:

יהולה קלילם בחירב מתוך. ביית הארקם להיומולה בייתה אותי בייתה ביית הארק לנפשתיים כי לא האיקם להיומולה בייתה בלר השמקתה אלילם בחורב מתוך האיים הייתי האיים הייתי הייתי הלהיים להייתי אייתים להיומולה בייתי הלהיים הייתי הלהיים הייתי הייתי הלהיים הייתי יְחֹוֶת אֶלִיכֶּם בְּחֹוֶלֶב מִתְּוֹלֶ הָאֶשׁ:

the form of any beast on earth, the form of any beast on earth, the form of any beast on earth, the form of any

יוסע אווע on the doorposts of your house and יוכְּחָבְּהָשָׁ על־תַּזֶּוֹלֶה בַּיּתֶךֶ וּבְשִׂעֶרֶ בַּיתָן יוֹאַ

cities that you did not build, Jacob, to be assigned to you—great and flourishing was sworn to your fathers Abraham, Isaac, and אָלָן בּיֹג יִבְּיִאָל אַלְאָבוֹאָב אָלְ בַּשְׁלָּג אַרְ יִבְּיִלְּגָב אָלְ בַּיִּלְיָב אָלְ בַּאָבְי

plant—and you eat your fill, vineyards and olive groves that you did not fill, hewn cisterns that you did not hew, not piyat you grauf sauriya of all good things that you did not things that you did not

and swear only by God's name. you from the land of Egypt, the house of bondage.

po not follow other gods, any gods of the peoples א תְלְכוּוּן אָחִרְיִים מְאֵלוֹרִי מְאַבְרִיִּר אָשֶׁר סְבִיבוּתִינֶם: אָשֶׂר סְבִיבוּתִינֶם: אָשֶׂר סִבִיבוּתִינֶם: אַמְרַיִּם אָשֶׂר סִבִיבוּתִינֶם:

אָל אַ תְנַלוּ אֶת־יְהֹוָה as you did at Massah. הוֹהי Ap תַנְלוּ אֶת־יְהֹוָה אֱלֹהִיכֶם בַּאֲשֶׂר נִסִיתָם בַמַסָה: against you, wiping you off the face of the earth. God—lest the anger of your God 7717 blaze forth Ta for your God יחודי אלוֹלֶין בְּקרְבָּן בְּקרְבָּן בָּקרְבָּן בָּן־הֶּהֶלָי אַף־יְהֹוָה אֵלֹּלֶין בִּקרְבָּן

אָר שִׁמָר אָר אָלה צַּנָּן: Be sure to keep the commandments, decrees, and (as you did at Massah Cf. Exod. 17.1-7.)

הוהי The sight on the sight and good in the sight of די וְעְשֶׁיהְ הַיִּשֶּׁר וְהַטְּוֹב בְּעָינָי יְהֹוָה לְבַעְלוֹ יִישִׁר לְבַעְלוֹ יִישִׁר לְבַעְלוֹ יִישִׁר לְבַעְלוֹ יִישִׁר לְבַעְלוֹ יִישִׁר לְבַעְלוֹ יִישִׁר לִבְעַלוֹ יִישִׁר לִבְעַלוֹ יִישִׁר לִבְעַלוֹ יִישְׁר בְּעָינִי laws that your God Ann has enjoined upon you.

promised on oath to your fathers, able to possess the good land that your God that it may go well with you and that you may be

уоц, аз үпүп hаз spoken.

and rabbinic quotations read "us.") God 7777 has enjoined upon you?" (you Septuagint "What mean the decrees, laws, and rules that our

a mighty hand. Pharaoh in Egypt and 7717 freed us from Egypt with

destructive signs and portents in Egypt, against Pharaoh and all his household; bas and singly before our eyes marvelous and fragit before our eyes marvelous and

and give us the land promised on oath to our

﴿אַלְינִינִים לְּגֹּלֵעוֹעׁ וֹלְגֹּמֹעַׁךְ לְעִישׁ לְבֹּ מֻנִּים דְּבָלְעִ וֹמִלָּע אַמֶּב בְאַ־לִּוֹיִנִי

כֹנִמִּים וִוֹיּתִים אֲׁמָּב לָאַ־נִמְּלֵנוּ וֹאָכַלְנוּ וֹמָּבָלְנוּ:

ארי אורי און מאָרָץ מאָרֶץ מאָרֶץ מאָרֶץ מאָרָץ מאָרָץ מאָרָץ מאָרָץ מאָרָץ מאָרָץ מאָרָץ מאָרָץ מאָרָץ מאָרָץ

וֹבוּתִּעֹּיִבְּבְ מִעֵּעִ פַּנִּי בַּאַבַעַב:

וֹגְּרַשְּׁלָּ אֶתַרַהַאָּרֶאְ הַמַּלָּה אֲשֶּׁרַנִשְּׂבָּע יְהֹוֶה לַאֲבֹתָּיך:

Parore and that all your enemies may be driven out before פו לְהֵדֶלְ אֶת־כָּל־אִיֶבֶירֶ בִּעְּעֶלִר דִּבֶּרִי יְהֹוָה:

גוָּה יְהֹוָה אֱלֹהַינוּ אֶתְכֶם: יסס אין היסס פייסישויים אַליר בון בוון בווך לאמר מיז היאַרון בון מחיר לאמר מה היאַרון בון מחיר לאמר מה היאַרון בילון מחיר לאמר מה היאַרון בילון מחיר אמר מיז היאַרון בילון מיז היאַרון בילון מחיר אמר מיז היאַרון בילון מיז היאַרון בילון מיז היאַרון בילון מיז היאַרון בילון בילון מיז היאַרון בילון ב

ממגלנים לגנ שועש: אפר לבגן עַבְרָיִם הַיִּיִּעִיה בְמַבְעָה נימִערָה יִהֹנָה אישי איז איז אפר בו אָמַרְהָן לָבָנֶן עֲבָרָיִם הַיִּיִּער לְפַּרְעָה בַּמִצְרָיִם וֹיִּצִיאָנוּ יְהֹנָה

וּבֹבֹלְ-בּינוֹוִ לְמֻּנֹּנִינוּ:

נשְבַע לְאֲבִעִינוּ:

- א ופּן־תְשָׁא עִינִּיךְ הַשְּׁמִימָה וְּרָאִית אַת־הַּעְּשׁׁ וַאָּת־הַיְּלַת And when you look up to the sky and behold the sun ואַת־הַכּוֹכבִים כֹּל צבא הַשַּׁמִים ונהחת והשתחנית לַהָם ועבדתם אַשֵּׁר חַלָּק יָהוָה אֵלהֹיַךְ אוֹם לְכֹל הַעְמִים תַחַת כַּל־הַשְּׁמִים:
 - and the moon and the stars, the whole heavenly host, you must not be lured into bowing down to them or serving them. These your God הוהי allotted to other peoples everywhere under heaven;
- took and brought out of Egypt, that הוהי took and brought out of Egypt, that לעם נחלה כיום הזה:
 - iron blast furnace, to be God's very own people. as is now the case.
- was angry with me on your account and ויהוָה הַתְאַנְּף־בִּי עַל־הַבְּרִיכֶם וַיִּשְׁבַּע לְבַלְתִּי עָבַרְיּ אֲת־הַיִרְבָּן ולבלתי־בא אַל־הַאָרֵץ הַטוֹבָה אֲשֵׁל יָהוָה אַלֹהֵיךָ נתוְ לַךְ נַחֲלָה:
 - swore that I should not cross the Jordan and enter the good land that your God הוהי is assigning you as a heritage.
- עברים עברים עבריק האת אינגי עבר אַת־הַיְרָדָן וְאָתַם עברים 22 For I must die in this land; I shall not cross the וירשתם את־הארץ הטובה הזאת:
 - Iordan, But you will cross and take possession of that good land.
- בכת עמכם Take care, then, not to forget the covenant that ועשיתם לכם פסל תמונת כל אשר צוד יהוה אלהיד:
 - your God הוהי concluded with you, and not to make for yourselves a sculptured image in any likeness, against which your God הוהי has enjoined you.

 - is a consuming fire, an כִּי יָהוָה אֱלֹהֶיֹךְ אֲשׁ אֹכְלָה הָוֹא אֱל קְנָא: impassioned God.
 - 25 כִּי־תוֹלִיד בַּנִים וֹבְנַי בַלִּים וְנוֹשַׁנְתֶּם בָּאֶרֶץ וְהִשַּׂחַתֶּם וַעֲשִׂיתֶם פַּסֵל תִמִוּנַת כֹּל וַעֲשִׁיתָם הָרֶע בִּעִינַי יְהוָה־אֵלהַיְדָ לְהַכְעִיסִוּ:
- When you have begotten children and children's children and are long established in the land, should you act wickedly and make for yourselves a sculptured image in any likeness, causing your God displeasure and vexation,
- מַהֵּה מַעְל G I call heaven and earth this day to witness הארץ אשר אתם עברים את־הירדן שמה לרשתה לא־תאריכן ימים עלֵיהַ כִּי הִשַּׁמֵד תִשַּׁמֵדוּן:
 - against you that you shall soon perish from the land that you are crossing the Jordan to possess: you shall not long endure in it, but shall be utterly wiped out.
 - 27 וְהַפִּיץ יָהֹוָה אַתְכֶם בַּעְמִים וְנָשֹאַרְתֵּם מְתַי מְסִפְּׁר בַּגּוֹיִם אֲשֵׂר ינהג יהוה אתכם שמה:
- will scatter you among the peoples, and only a scant few of you shall be left among the nations to which הוהי will drive you.
 - 28 There you will serve gods of wood and stone, made (אַבְּרַתִּם־שֵׁם אֲלֹהֹיִם מַעֲשֶׂה יְדֵי אָדָם עֶץ (אַבן אֲשֶׁר לְא־יָרֵאוּן וַלָא יִשַּמִעון וַלָּא יִאכַלוּון וַלָּא יִרִיחַן:
 - by human hands, that cannot see or hear or eat or
 - 29 But if you search there, you will find your God
 - הוהי, if only you seek with all your heart and
 - עד־יָהוָה אֱלֹהֵיךָ וְשַׁמֵעת בַּקְלוֹ:
 - יושבת ושבת הימים ושבת 30 when you are in distress because all these things have befallen you and, in the end, return to and obey your God הוהי.

- והַמשפטים אַשר תלַמדָם ועשוּ באַרֵץ אַשר אַנכי נתן להם
- 28 But you remain here with Me, and I will give you 29 נאָלָה הַ עְמִר עָמָר ְּיֹּ נָאָרָבְרָה אָלִיךְ אָת כְּל־הַמְצָוָה וָהְחָקִים the whole Instruction—the laws and the rules—that you shall impart to them, for them to observe in the land that I am giving them to possess."
- 29 ושמרתם לַעשות כַאַשר צוָה יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אַתכַם לְא תַסְרוּ יָמֵין ושמאל:
 - 30 בַּכָל־הַתַּרֶךְ אֲשֵׂר צַנָּה יָהֹנָה אֱלֹהֵיכֶם אֲתַכֶם תַּלְכוּ לִמַען תְחִיוּן וִטוֹב לָלֶם וָהָאַרֶכָתָם יָמִים בַּאָרֵץ אֲשֵׁר תִירָשוּון:
- commanded you. Do not turn aside to the right or to the left:

Be careful, then, to do as your God הוהי has

follow only the path that your God הוהי has enjoined upon you, so that you may thrive and that it may go well with you, and that you may long endure in the land you are to possess.

6

- ווֹאת הַמִצוָה הַחַקִים וִהַמִּשׁפָּטִים אֲשֵׁר צוָה יְהוֹה אֱלֹהֵיכֶם לְלַמֵּד אַתַכָם לַעֲשַׁוֹת בַּאָרֵץ אַשֵּׁר אַתָּם עברַים שַׁמַה לִרְשַׁתָה:
- And this is the Instruction—the laws and the rules—that your God הוהי has commanded [me] to impart to you, to be observed in the land that you are about to cross into and occupy,
- 2 לְמַעָן תִירָא אֶת־יִהוָה אֱלֹהֶיךָ לִּשְמֹר אֶת־כָּל־חַקּתְיו וּמִצְוֹתִיוֹ אֲשֶׂר אָנֹכִי מְצַוֶּּרָ אַתָּה וֹבִנְךָ וּבֶּן־בִּנְךָ כִּל יְמֵי חַיֵּידָ וּלְמַען יַאֲרַכַן
- so that you, your children, and your children's children may revere your God הוהי and follow, as long as you live, all the divine laws and commandments that I enjoin upon you, to the end that you may long endure.
 - 1 ושמעת ישראל ושמרת לעשות אשר ייטב לך ואשר תרבון מאד כאשר הבר יהוה אלהי אבתיל לך ארץ זבת חלב ודבש:
- Obey, O Israel, willingly and faithfully, that it may go well with you and that you may increase greatly [in] a land flowing with milk and honey, (a land flowing with milk and honey According to Ibn Ezra, this phrase connects with the end of v. 1.) as הוהי, the God of your ancestors, spoke to vou.
- :אַתְדּ אַלֹּהֵינוּ יְהוֹה אַלֹּהֵינוּ יְהוֹה אַתְדּ 4
- Hear, O Israel! הוהי is our God, הוהי alone. הוהי is our God. הוהי alone Cf. Rashbam and Ibn Ezra: see Zech. 14.9. Others "The Lord our God, the Lord is one.")
- יובקל־מַאדְרָ: 5 You shall love your God הוהי with all your heart and with all your soul and with all your might.
 - הַיִּוֹם עַל־לְבַבֶּך: Take to heart these instructions with which I
 - charge you this day.
 - ושננתם לבניך ודברת בם בשבתך בביתר ובלכתך בלכך ובשכבר ובקומר:
- Impress them upon your children. Recite them when you stay at home and when you are away, when you lie down and when you get up.
- 8 וקשַרתַם לִאוֹת עַל־יַדָרָ וָהְיֵוּ לְטִטְפַת בַּין עִינֵיךָ:
- Bind them as a sign on your hand and let them serve as a symbol (symbol Others "frontlet"; cf. Exod. 13.16.) on your forehead; (on your forehead Lit. "between your eyes"; cf. Exod. 13.9.)

forget the covenant made on oath with your not fail you nor let you perish; [God] will not For your God בי אֶל רַחוֹם יְחוֹר אֱלֹאָי יִקְפָּל אָל יִחוֹים אוֹחוֹר אֱלֹא יִקְפָּל (אַ יִקְפָּל אָא יִקְפָּל

its like ever been known? anything as grand as this ever happened, or has on earth, from one end of heaven to the other: has came before you, ever since God created humankind

אסיוסיפע פאס איסיסיפי הישלעע אַל לול אֱללוִים מִדָּבָר מִחַּוֹרְדֶהַאָשֵׁ בַּאֲשֶּׁרִשְׂמָעָהָ אַהָּה וַיָּהִי סעו סו פ זויפ, איסי האפי, as you have, and survived?

your God 7777 did for you in Egypt defore your hand and an outstretched arm and awesome power, as acts, by signs and portents, by war, by a mighty nation from the midst of another by prodigious

there is none else. been shown to know.") that יחוה alone is God; been clearly demonstrated to you Lit. "You have

fire you heard God's words. see the great divine fire; and from amidst that voice to discipline you; on earth [God] let you אָר מוּרידוּשָׁמִינִים השְׁמִינִים השְׁמִינִים וּפּאַ Godl let you hear the divine או From the heavens [Godl let you hear the divine

personally Lit. "with His face (or: Presence)"; cf. note at Exod. 33.14.) —in great, divine might—led you out of Egypt, heirs after them; [God] personally ([God]

assign it to you as a heritage, as is still the populous than you, to take you into their land and

there is no other. alone is God in heaven above and on earth below;

assigning to you for all time. long remain in the land that your God in is you and your children after you, and that you may enjoin upon you this day, that it may go well with ישנקיר אָלוי ואָת־פִגרוֹלִינִי אֲשֶׂר אָנֹבָי מְצִּוֹּן הַלִּים אֲשֶׂר יִישָב - Observe God's laws and commandments, whitch I

abis set saide three cities on the east sale three cities on the east sale three cities on the east sale

אַּעַ-בִּבְיֵּע אַבְעָיִגְ אַתַּוֹּב נִמִּבָּגַ צְעַיִם:

כּבּבֹב עַלָּבוּלְ עַזְּע אַנְ עַנְתַּמְעַג כּעִעוּ: אֶלְהִים | אָרַם עַלְ־הַאָּהֶץ וּלְמִקְצָה הַשָּׁמֵיִם וְעָרִיקְצָה הַשָּׁמָיִם הֲנְהְיָּה 32. You have but to inquire about bygone ages that to inquire about bygone ages that

לֶכֶג אַׁמִּגַרעְמָּתְ לְכָּם יְּהִוֹּה אֵגְדִינְכָם בְּמִצְּלֵיִם לְתָּינֶרוּ; וּדֹמוִפֹּעָיִם וּדֹמִלְנוֹמָּע וּדֹוֹג עוֹוֹצ'עְ וּדֹוֹנוֹג וֹמוּגְע וּדֹמוִנֹאֹים וֹבְלִים אָל וֹ הַנְּמָה אֵלהֹיִם לֶבוֹא לֶלְחָה לִי גוֹי מִקְרֶב גוֹי בְמַמֹה אוס אר אַל וֹ הַנְמָה אֱלהִים לֶבוֹא לֶלְחָה לִי גוֹי מִקְרֶב גוֹי בְמַמֹה הוא 34. Or has any deity ventured to go and take one

It yes pieu cjearly demonstrated to you (It has been clearly demonstrated to you (It has

עילבולה ודברייו שמעת מתוך האש:

לכעון עולעל ממגלנים: און God] כלהן האריצבוליך ויבְרְיָר בַּוֹרְעָל אַחָרְאַב וֹלְיָרָ בַּיִרְעָיר בָּוֹרְעָל אַחָרְאַב בַּפְנָיר בּ

אַע-אַלגַם וַעַלְעַ כּגָּוָם עַזָּע: Tỳ-nỳ j jky tỷ jay ng jay ki p tực tron yonr bath nations greater and more ألابات بالزات بلايز من الإبوانين الابوانين الإبوانين الإبوانين الإبوانين الإبوانين الإبوانين الإبوان

מממג ומג-נאגא משוש אין אוד: ארורי aya mind that title fight and keep in mind that title first ayand keep in mind that the הוא האלולים בשמים

אֶּלְנִיגוֹ נִינוֹן לְנֵל כֹּלְ-נִוֹּמֹיִם: לְבְׁ גִּלְבֹלֹּגְבְ אַנִוֹבְגֶבְ נִלְמָּמֹן עַאָּבֹגְבְ גֹמִנִםְ מֹלְ-נַאָבַמְנִי אַמֶּב גִּעִנִּנִ

of the Jordan

God aningiss si fiff' bod. and that you may fare well, in the land that your has commanded you, that you may long endure,

false witness against your neighbor. 17 You shall not murder. You shall not commit adultery. You shall not steal. You shall not bear

anything that is your neighbor's. or male or female slave, or ox, or ass, or you shall crave your neighbor's house, or field, not covet your neighbor's wife. Likewise, none of addresses men only. See also note at 5.6.) shall into their household. Hence this part of the law women typically were not in a position take a man

inscribed them on two tablets of stone and gave voice out of the fire and the dense clouds. [God] whole congregation at the mountain, with a mighty שו אליקל יהוֹל אֶל־כֶל־קהַלָּם הַוֹּלָר מִוּוֹלְ הַיִּאָע הַיַּה אַסָּאָלָם הַבָּאָר מַוּוֹלְ הַאַר אַל יַפּאָל

up to me, all your tribal heads and elders, while the mountain was ablaze with fire, you came

humankind may live though addressed by God. out of the fire; we have seen this day that majestic Presence, and we have heard God's voice

אַלוִקנוּ (בְּנוֹת בֵּל תִּאַכִּלְנוּ הַאָּאַם הַעָּלִם וּ הַאָּבִילְהִ הַאָּאַם הַעִּלְפִים וּ אַלִּוֹרָנּיּ הוהי consume us; if we hear the voice of our God יהור לְשְׂמֵלְ אָתִילְוֹל יְהֹוָה אֲלַהְנִנּיּ תְּלִּהְ וָמִתְנוּ: מאי onsume us; if we hear the voice of our God יהור הַאָלְהָנִי אָלָה הַאָּבְּי הַבְּּיִי אָלִינִי אָלִינִי אָלַה יִמְתְנוּ בּיִי הְאַבְּיִבְּיי אָלָה בְּיִבְּיִי הַלְּיִבְּיי הַלְּיִבְּיי הַלְּיִבְּיי הַלְּיִבְּיי הַלְּיִבְּיי הַלְּיִבְּיי הַלְּיבִּי

God speak out of the fire, as we did, and lived?

and then you tell us everything that our God החיה tells you, and we will willingly do it."

people made to you; they did well to speak thus. said to me, "I have heard the plea that this

with them and with their children forever! follow all My commandments, that it may go well

ַּיְמֶּיְרְ וּלְמָאֹן יִּיְּמֶּדְ לְבְׁ אַלְ בִּאַבַּמְּבִ אַמֶּבִּיְנְיִנָּ אַלְבִיּרָ נִינָוֹ לְבִי

לָא עַּיֹבֹּלְע: יִלְא עַיֹּלִאַّוֹב: יִלְא עַיִּלִּכִב: יִלְאַ-עַּמַׁלָּיִנ דִּיבֹמַבְ מַּנִ

תונו ושמקו וכץ את לבמנ: yuki វរ្ម័រ ប្រជាព្រះប្រជាព្រះ ប្រជុំស្រាប សង្ការ រីស្ថារ ប្រក្រព្ទ ស្គារ [meu] ([meu] Given sucient Israel's norms,

لأمَّالَا لَللَّمُدُوَّدٍ كَالِمِ يُعَالِمِ لَكِمْ مُصَّلِدٌ لَمُخْلِقِهِ مُحْرِهِ رَبِّلِيهِ يُحْرَدُه

אֹלְגְ כֹּלְ_נֹאַתָּגְ תִּדְמִגְכֹם נִוֹלִנִגְלִם: אנאבינאל הוקון הוקון הוקון בעלר באמי והוקר אורי ולילי בשלעקבי אתיהוקול הוקון הוקון בעלר באמי והוקרבין אוריהולי

שַּׁמְּעְנִינִ מִתְּּוֹלְ הָאֲשׁ הַיִּיֹם הַזָּבְ רָאִינִי כִּי־יִּדְבֶּר אֱלֹהָים אֶת־הָאָרֶם אָלוִי הוֹיִאָלוּי וִיוֹה אָמִי בּבֹרְוֹנְ וְאָתִי בְּיִלְוּ מוֹלְוֹיִי אַנְאָר יִהְיָאָר בְּרַוֹיִ אֶנִי יִבֹּרָ אָמִי בְּבַרְוֹנִ וְאָתִי בְּרַלִי וְאָתִי בְּלַוֹיִ מְאָרָי בְּיַלְוּאָת re s

כַּלְנוּ נַיֶּעִי: אַעָּר שַׂמַעָּ קּלִּיבֶּ הַ הָּפָּד הַפּאַני הַפָּאַב הַי עִיי בְּלִיבֶּעֶר אֲעֶּר שַׁמַעָ קּלֹלִים הַלְיִנַ מְהַלְדְּרָהְ מִתְּלָדְיִרְ הַאַעָּרְ אַשֶּׁר שְׁמַעָּל הַלְּבָּע הַתְּבָּר מִתּוּלַדְיִרְאָשֶׁ

אַלְּינוּ אַתְ כַּלְ-אַשֶּׂר יְדַבָּר יְהֹוֹה אֶלְהָנוּ אַלְיִר וְשִׁמָּעְנוּ וְעֶשִׁינוּ: says, אָת לל־אָעֶר יִאָלַר יָהוֹדָּצָר Yor go closer and hear all that our God הוהי bod אָת כָל־אָעֶר יִאלָר יִהוֹדָה אָתְי

שַּׁמַּמְנִיג אַגר־לְוִלְ בִּבְּרֶגְ בַּמְּם בַזְּגִּי אַשָּׁר בִּבְּרָנִ אַלְגִּל בַּיִּמִּיבוּ כִּלְ-אַשָּׂר בורוי CS. ונשמע יהוה את iesud you made to me, and הורה CS. ונשמע יהוה את יקול אָרו־קוֹל בְּרַבַּלֶם בַּרָבָּלָם אַלִי וֹלֹאָמָר יִהוֹה אַלִי

כּלְ-עַנְּמֶנִם לְמָּמֵן גְּמֶב לְעָם וֹלְבָרָנִינִם לְמָלֶם: Aay they always be of such mind, to revere Me and مرد جرئوا بربيث جرئوت پُت جُربوت پُرت برت برخ تعبر از سُور ا

רא לֶךְ אֵמִר לָהֶם מָוּבוּ לָכֶם לְאָהֵלִילָם: Co, say to them, 'Return to your tents.'

- to which [a man] ([a man] Like all ancient Near לנס שמה רוצה אתירעהוּ בבלי־לעת והוּא לא־שנא לו מתמל שלשם ונס אַל־אַחַת מן־הַערֵים הָאַל וַחִי:
 - Eastern law collections, the Torah's laws are illustrative rather than comprehensive. Its asylum schema does not appear to treat the case of a woman who kills someone, which would have been more complicated.) who has killed someone (who has killed someone I.e., regardless of intent to kill, or of the victim's gender; trad. "manslayer.") could escape, one who unwittingly slew another without having been an enemy in the past; he could flee to one of these cities and live:
- 43 את־בצר במדבר בארץ המישר לראובני ואת־ראמת בגלעד לגדי ואַת־גּוֹלָן בַבַּשׁן לַמִנַשִּׁי:
 - Bezer, in the wilderness in the Tableland. belonging to the Reubenites; Ramoth, in Gilead, belonging to the Gadites; and Golan, in Bashan, belonging to the Manassites.
- משה לפני בני 44 This is the Teaching that Moses set before the Israelites:
- 45 אלה העלת והחקים והמשפטים אשר דבר משה אל־בני ישראל בצאתם ממצרים:
 - these are the decrees, laws, and rules that Moses addressed to the people of Israel, after they had left Egypt,
 - בַּעָבֶר הַיַּרְבֵּן בַּנַּיִא מַוּל בַּית פַעור בַּאַבץ סִיחוֹ מַלֶּךָ הָאֲמֹרִי אַשֵּׁר יושב בַּחֲשִבוּון אַשֵּׁר הְכָה משֵה וּבְנֵי יִשׂרָאֵל בִּצַאתִם ממצרים:
 - beyond the Jordan, in the valley at Beth-peor, in the land of King Sihon of the Amorites, who dwelt in Heshbon, whom Moses and the Israelites defeated after they had left Egypt.
- עוג מַלְרָ־הַבְּשׁן שׁנֵיּ מַלְכִי הַאָמוֹרִי 47 They had taken possession of his country and that אַשַׂר בִּעָבֵר הַיַּרְדָּן מִזְרָח שַׂמַשׂ:
 - of King Og of Bashan—the two kings of the Amorites—which were on the east side of the Jordan
- (וַיְּאַהְר שִׁיאַן הַוּא הַרְמַן הַאַר אָתֶּב עִּיאַן הַוּא הַרְמַן הַא הַרְמַן הַא הַרְמַן הַא הַרְמַן הַא הַר שִיאן הוּא הַרְמוֹן: 48 from Aroer on the banks of the wadi Arnon, as far as Mount Sion, (Sion Cf. "Sirion," 3.9.) that is, Hermon:
- וְכַל־הַּעֶרָבָה עָבֵר הַיַּרְהַן מוֹלָתָה וְעָד יָם הַעַרָבַה תַחַת אַשׂהָת הפסגה:
- also the whole Arabah on the east side of the Iordan, as far as the Sea of the Arabah, at the foot of the slopes of Pisgah.

5

- שמע ישראל אחרהחקים (זיקרא משה אליכליישראל שמע ישראל אחרהחקים 1 Moses summoned all the Israelites and said to ואַת־הַמשׁפַּטִים אַשַר אַנֹכֵי דֹבֵר בַּאָזנֵיכֵם הַיָּוֹם וּלְמַדְתָם אֹתְם ושמרתם לעשתם:
 - them: Hear, O Israel, the laws and rules that I proclaim to you this day! Study them and observe them faithfully!

 - בבית בְּחֹרֶב: מַרָּת עָמַנוּ בַּרְית בְחֹרֶב: made a covenant with us at Horeb.
- אלה אָלוונ אָלווני אַייי אָלווני אָלווני אָלווני אָלווני אַייי אָייי אָלווני אָייי אָייי אָלווני אַייי אָייי אָלווני אָייי אָלווני אַייי אָייי אָייי אַייי אָייי אָייי אָייי אָייי אָיייי אָיייי אָייי אָיייי אַ פה הַיְוֹם כַּלְנוּ חַיִּים:
 - covenant, but with us, the living, every one of us who is here today.

 - : פנים | בפנים הבר יהוה spoke to you on the mountain out of the fire-

- 5 אַנכיי עמַד בִּין־יִהֹוָה וּבִינַיכֵם בַעַת הַהְוֹא לְהָנֵיד לְכֵם אֵת־הַבַּר יִהוָה כי יַרַאתם מפני הַאָשׁ ולָא־עַלִיתַם בַּהַר לַאמֹר:
- I stood between הוהי and you at that time to convey הוהי's words to you, for you were afraid of the fire and did not go up the mountain—saying:
- 6 אַנֹכי יָהוָה אַלהַיַר אַשר הוצאתיך מאַרץ מצרים מבית עבדים:
 - (Tradition varies as to the divisions of the Commandments in vv. 6-18 and the numbering of the verses. Cf. note at Exod. 20.1.) I הוהי am your God who brought you (you The Decalogue is couched both in the second-person masculine singular and in terms of a household—the basic social and economic unit. Such a format addresses the Decalogue's provisions to whichever responsible party they apply—most typically the (male) householder, or he and his (primary) wife as household administrators, or every man, or every adult member of the community. Cf. note at 12.7. See further the Dictionary under "house," "householder," and "you.") out of the land of Egypt, the house of bondage:
 - לא־יהיה־לך אלהים אחרים על־פני:
- 7 You shall have no other gods beside Me.
- לָא־תַעשַׂה־לָךַ פַּסֶל ו כַל־תַמוּנָה אֲשֵׁר בַשַּׁמַיָם ו מַמַעל וַאֲשֵּר בּאַרֵץ מַתְּחַת נָאָשֵר בַּמֵיָם | מַתְחַת לָאַרֵץ:
 - You shall not make for yourself a sculptured image, any likeness of what is in the heavens above, or on the earth below, or in the waters below the earth.
- 9 לא־תִשְׁתַחֲנָה לָהֵם וֹלָא תַעְבַדָם כִּי אָנֹכִי יִהֹנָה אֲלֹהֵיךָ אֵל קְנָא פֿקּד עוֹן אבות על־בנים ועל־שלשים ועל־רבעים לשנאי:
 - You shall not bow down to them or serve them. For I your God הוהי am an impassioned God, visiting the guilt of the parents upon the children, upon the third and upon the fourth generations of those who reject Me.
 - ועשה חסר לאלפים לאהבי ולשמרי)מצותו (מצותין: 10 but showing kindness to the thousandth generation
 - of those who love Me and keep My commandments.
- 11 לָא תִשַא אֲת־שַם־יִהוָה אֱלֹהֵיךָ לַשַּוָא כִּי לָא יְנַקָה יְהוֹה אֲת אשר־ישא את־שמו לשוא:
 - You shall not swear falsely by the name of your God הוהי; for הוהי will not clear one who swears falsely by God's name.
- ין יהוֹה אַלֹהְירָ: Observe the sabbath day and keep it holy, as your
 - God הוהי has commanded you.

 - 13 Six days you shall labor and do all your work,
- שנה לימלָאלָה אַתְה לֵירֹן לַא תַעֲשָה כָּל־מַלָּאלָה but the seventh day is a sabbath of your God הוהי; וֹבַנְדְ־וֹבַתְּדָ וִעְבַדְּדְ־וֹּאֲמֵתֶּדָ וְשׁוֹרְדָּ וַחֲמִרְךָ וְכָל־בִּהֶמתֶּדֶ וְגַרָרָ אֲשֶׁר בִּשִּׁעֶלֶידָ לְמַען יָנֶוּחַ עַבְדְּדָ וַאֲמַתְךָ כְּמַוֹרָ:
 - you shall not do any work—you, your son or your daughter, your male or female slave, your ox or your ass, or any of your cattle, or the stranger in your settlements, so that your male and female slave may rest as you do.
 - משלם ביד חוקה ובורע נטויה על־כן צור יהוה אַלהיך לַעשות אַת־יִוֹם הַשַּבַת:
 - 15 Remember that you were a slave in the land of וְזַכְרָתְּ כִּי־עֶבֶד הַיִּיתָ וְ בַּאֶרֶץ מִצְרִיִם וַיִּצְאֲךֵ יְהוֹה אֱלֹהְיךָ Egypt and your God הוהי freed you from there with a mighty hand and an outstretched arm; therefore your God הוהי has commanded you to observe the sabbath day.